AN LICEAT EPISCOPO, ARCHIEPISCOPO, PRIMATI VEL PATRIARCHÆ CLERICOS ALTERIUS PROVINCIÆ SINE PROPRIIS LITERIS ORDINARE.

QUÆSTIO II.

GRATIAN. „ 1. *Pars.* „ „ QUÒD autem Episcopus, vel quilibet superiorum Clericos alterius sine propriis literis ordinare non debeat, scribit dicens

I. CALIXTUS Papa I. *Epist.* 2. ad Episcopos Galliæ. [an. 222. *Romà in Galliam.*]

Alterius Ecclesiæ Parochianum nullus judicare præsumat.

[a] Ansel. *l.* 6. *c.* 120. Ivo, *p.* 14. *c.* 72. *&* *p.* 5. *c.* 236. [b] *abest ab orig.* [c] *Deut.* 19. *Prov.* 22.

NUllus [a] alterius terminos usurpet, nec alterius parochianum judicare, vel ordinare [b], aut excommunicare præsumat: quia talis judicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires ullas habebit: quoniam nullus [1] alterius judicis, nisi fùi, sententiâ tenebitur, aut damnabitur. Unde & Dominus loquitur dicens [c]: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui.*

¶ PITH. [1] *Quoniam nullus.*] *l.* 2. *Cod. Th. de re judic.*

II. *Unde* [α] URBANUS Papa. [fortè an. 1090.]

PALEA.

[d] Sent. *d.* 21. G. De Pœnitentia, *dist.* 6. *c. fin.* [e] *al.* pro ignorantia.

PLacuit [d], ut deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti recipere ad pœnitentiam fine ejus consensu, cui priùs se commisit, nisi per ignorantiam [e] illius, cui pœnitens priùs confessus est. Qui verò contra hæc statuta facere præsumpserit, gradûs sui periculo subjacebit.

¶ CORR. ROM. *α Unde.*] Anteà erat, *Idem*, hoc est Calixtus: quia, cùm Palea hæc nondum esset inserta, sequebatur *c. nullus Primas*, quod est Calixti. Hanc autem Paleam citat Gratianus ex Urbano secundo, *infrà de pœnit. dist.* 6. *c. fin.*

III. *Item* CALIXTUS I. *Epist.* 2. [an. 222. *Romà in Galliam.*]

In alterius parochia, nisi eo vocante, nulli aliquid agere licet.

[f] Polyc. *l.* 2. *tit.* 24. Burch. *l.* 1. *c.* 66. Ansel. *l.* 6. *c.* 119. Ivo, *p.* 5. *c.* 101. Pann. *l.* 4. *c.* 28. [g] Infrà, *Episcopum. vers. nam si.*

NUllus Primas [f], nullus Metropolitanus, nullúsque reliquorum Episcoporum, alterius adeat civitatem, aut ad possessionem accedat (quæ ad eum non pertinet, & alterius Episcopi est parochiæ) super cujusquam dispositione, nisi vocatus ab eo, cujus juris esse dignoscitur, aut quidquam ibi disponat, vel ordinet, aut judicet, si fùi gradûs honore potiri voluerit. Sin aliter præsumpserit; damnabitur, & non solùm à Metropolitano, sed & ab his, qui cum eo sunt, omnibus ipsius provinciæ Episcopis. Quòd si nullo invitante inordinatè superveniat, & aliquos, vel ordinare præsumpserit, vel quoslibet actus illi Ecclesiæ competentes, qui ad se minimè pertinent, usurpare tentaverit; vacua quidem & inania erunt omnia, quæ gesserit: ipse verò hujus indisciplinati ausûs, & irrationabilis cœpti dignas causas expendat [o], tamquam depositus à sancta Synodo, & propter hujusmodi præsumptionem jam prædamnatus. [o] *al.* excipiat.

¶ CORR. ROM.] Hæc est prisca versio. Dionysii autem interpretatio, quæ & Conciliorum tomis est inserta, & à Burchardo, & Ivone affertur, aptiùs exprimit sententiam Canonis Græci. Tamen, quoniam neque ipsa omnibus locis omnino respondet, visum est verba Græca novâ cum versione apponere.

Μοδένα ἐπίσκοπον τολμᾷν ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν, ἢ χειροτονῆν ἐν ἐκκλησίᾳ τινας εἰς περαγωγὴν λειτουργίας, μηδὲ εἰ συνεπάγοιτο ἑαυτῷ ἑτέρους, εἰ μὴ παρακληθεὶς ἀφίκοιτο διὰ γραμμάτων τὸ τε μητροπολίτου, ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκόπων, ὧν εἰς τὴν χώραν παρέρχοιτο. εἰ δὲ μήτινες καλέσαντος ἀπίδοιεν ἀτάκτως ἐπὶ χειροθεσίᾳ τινῶν, ἢ κατάστασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων μὴ προσκόπτων αὐτῷ, ἀκυρα μὲν τὰ ὑπ' αὐτὸ πεπραγμένα τυγχάνειν, ἢ αὐτὸν δὲ ὑπέχειν τῆς ἀταξίας αὐτῷ, ἢ τῆς παραλόγης ἐπιχειρήσεως τὴν προσικοῦσαν δίκην, καθηκομένου ἐντεῦθεν ἤδη ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου. *id est.*

Nullus Episcopus audeat ab una provincia in aliam transire, & in Ecclesia aliquos ordinare ad promotionem liturgiæ [p], nec si alios unà secum adducat; nisi accitus venerit per literas Metropolitani, & eorum, qui cum illo, Episcoporum, in quorum regionem accedat. Quòd si nemine vocante inordinatè advenerit, ut aliquos ordinet, ac negotia Ecclesiastica ad se minimè pertinentia conficiat; irrita quidem sunto, quæ ab eo gesta fuerint: verùm & ipse fuæ impudentiæ, & iniqui incœpti justam pœnam subeat, hinc jam à sancta Synodo depositus. [p] *id est*, sacri ministerii.

¶ PITH. [2] *Proferre.*] V. C. *provehere.*

[3] *Nec ab aliis illuc trahatur Episcopis.*] V. C. *nec alios illuc secum attrahat Episcopos.*

VII. *Item* EX EODEM ANTIOCHENO, *c.* 22. [an. 341. *ibid.*]

Ad ordinationem Ecclesiæ, quæ sibi commissa non fuerit, minimè accedat Episcopus.

[q] Burch. *l.* 1. *c.* 71. Ivo, *p.* 5. *c.* 178.

EPiscopum [q] non debere in alienam irruere civitatem, quæ illi [4] probatur non esse subjecta, neque in regionem, quæ ad ejus curam minimè noscitur pertinere, ad aliquid [α] ordinandum, neque Presbyteros, aut Diaconos constituere, ad alios Episcopos [β] pertinentes, nisi fortè cum voluntate, & testimonio [γ] propriæ regionis Episcopi. Quòd si quispiam, horum quid [6] tale facere voluerit; irrita quidem erit hujusmodi ordinatio: & quæ malè [δ] [7] usurpaverit, à Synodo arguantur [8]. Nam si [ε] ordinare [ε] non potuerit, nullatenùs ad alios pertinentes judicare præsumat. [r] Suprà, *nullus Primas.*

¶ CORR. ROM. *α Ad aliquid.*] In hoc etiam Canone Dionysii versio purior est: hic autem habet, *super ordinatione cujusquam*: quod Græcè est, ἐπὶ χειροτονίᾳ τινός, id est, *ut quempiam ordinet.*

β Ad alios Episcopos.] Eodem ferè modo Dionysius. Græcè legitur, εἰς τόπους ἑτέρου ἐπισκόπου ὑποκειμένους, id est, *in locis alterî Episcopo subjectis.*

γ Et testimonio.] Græcè tantùm est, μετὰ γνώμης, quod Dionysius vertit, *cum consilio, & voluntate.*

δ Et quæ malè.] Sic est emendatum ex vetustis exemplaribus, & ex ceteris editionibus Conciliorum, præter hanc postremam quatuor tomorum. Dionysius habet, & *ipse coërceatur à Synodo*: quod Græcè est, καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίας ὑπὸ τῆς συνόδου τυγχάνειν, id est, & *ipse puniatur à Synodo.*

ε Nam si.] Tota hæc clausula in Græco canone, cujus tria exemplaria manuscripta collata sunt, minimè habetur: sed & prisca versio, & Dionysiana habent. Similis sententia legitur, *supr. nullus Primas.*

¶ PITH. [4] *Quæ illi.*] Sic etiam 2. V. C.

[5] *Aliquid.*] V. C. *aliquem.*

[6] *Quid.*] V. C. *aliquid.*

[7] *Quæ malè.*] V. C. *is qui malè.*

[8] *Arguantur.*] V. C. *arguetur.*

VIII. *Item* EX SYNODO Constantinopolitana I. *c.* 2. [an. 381. *in Thracia.*]

Non accedant Episcopi ad Ecclesias, quæ sunt extra eorum diœcesim.

EPiscopi, qui extra diœcesim sunt, ad Ecclesias, quæ extra terminos eorum sunt, non accedant, neque confundant, & permisceant Ecclesias. Secundùm [α] regulas statutas, Alexandriæ quidem Episcopi ea, quæ sunt in Ægypto, tantummodo gubernent. Orientales autem Episcopi solius Orientis curam gerant; servatis tamen honoribus primatûs Ecclesiæ Antiochenæ, qui in regulis Nicænæ Synodi continentur. Sed & Asianæ diœcesis Episcopi ea, quæ sunt in Asia, & quæ ad Asianam tantummodo diœcesim pertinent, gubernent. Ponti autem Episcopi Ponticæ tantùm diœcesis habeant curam. Thraciæ verò, ipsius tantummodo Thraciæ.

¶ CORR. ROM. *α Secundùm.*] Mutata est interpunctio, ut magis respondeat Græco canoni, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας, &c. quod Dionysius vertit, *sed juxta Canones Alexandrinus Antistes*, &c. In editione autem Conciliorum in tribus tomis deerant hæc verba, *ea quæ sunt in Ægypto tantummodo gubernent. Orientales autem Episcopi.*

IX. *Item* EX EADEM, *c.* 3. [an. 381. *ibid.*]

De eodem.

NOn invitati Episcopi ultra diœcesim accedere non debent super ordinandis aliquibus, vel quibuscumque dispenendis Ecclesiasticis causis, servatâ regulâ [α], quæ suprà scripta est de unaquaque diœcesi. Manifestum namque est, quòd per singulas quasque Provincias provincialis Synodus administrare, & gubernare omnia debeat, secundùm ea, quæ sunt in Nicæa definita.

¶ CORR. ROM. *α Servatâ regulâ.*] Ita in omnibus editionibus hujus priscæ versionis: sed in Græco Canone hic est initium periodi, & quæ sequuntur ex ipso pendent, quemadmodum Dionysius vertit, *servatâ verò quæ scripta est de gubernationibus* [t] *regulâ, manifestum est, quòd illa, quæ sunt per unamquamque provinciam, ipsius provinciæ Synodus dispenset*, &c. [t] περὶ τῶν διοικήσεων.

GRATIAN. „ 2. *Pars.* „ „ HIS autoritatibus prohibentur quilibet Episcopi Clericos alterius ordinare. Sed quæritur, si contingat eos aliquibus sacros Ordines distribuere, an Ordinati ab Episcopis suis in propriis Ordinibus recipi possint. De his ita scribit

X. URBANUS Papa II. Hugoni Lugdunensi Archiepiscopo. [c. an. 1096. *Romà in Galliam.*]

Clerici ab Episcopo alterius parochiæ ordinati, à proprio in suis ordinibus recipi possunt.

[t] Ivo, *p.* 6. *c.* 412. [u] *al.* Ecclesiæ.

LUgdunensis [t] parochiæ [u] Clericos, quos contra statuta Canonum ab alterius parochiæ Episcopis ordinatos literarum tuarum significatione monstrasti, cum graduum suorum honore recipere religionis tuæ Prudentia poterit, si eos aliàs canonicè, & sine pravitate aliqua ordinatos constiterit: si tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ perspexeris promereri. Legimus quippe [x] sanctum Epiphanium Episcopum ex Diœcesi sancti Joannis Chrysostomi quosdam Clericos ordinasse: quod Sanctus vir omnino non fecisset, si ei [y] detrimentum fore perpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio tua arbitrata fuerit; injuncta, satisfactionis gratiâ, propter Ecclesiam quam offenderunt, congruâ pœnitentiâ, miserationis intuitu in suo quemque honore recipies, salvâ in omnibus sanctorum Canonum disciplinâ. [x] Socrates *l.* 6. *Hist. c.* 12. & 13. Tripert. *l.* 10. *c.* 11. Niceph. *l.* 13. *c.* 13. [y] *al.* eis.

AN ARCHIEPISCOPUS CLERICOS SUFFRAGANEI SUI, ILLO INCONSULTO, DAMNARE VALEAT, VEL DAMNATOS ABSOLVERE.

QUÆSTIO III.

GRATIAN. „ „ „ „ „ QUÒD autem Archiepiscopus Clericos Suffraganei, illo inconsulto damnare valeat, vel absolvere; sic videtur posse probari. Sicut totius Episcopatûs Ecclesiæ in potestate sunt Episcopi; sic & Ecclesiæ totius Archiepiscopatûs ad Diœcesim pertinent Archiepiscopi. Vocantur enim Episcopi à Metropolitano in partem solicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Sic quippe vices eis impertit, ut potestatem suam sibi non adimat. Unde & sine ejus consilio nihil eis agere licet, sicut legitur

[a] In Capitul. Martini Bracarensis, *c.* 4.

I. IN CONCILIO Martini Papæ, *c.* 4 [a]. [c. an. 572. *in Hispania.*]

Nec Episcopi sine Metropolitani consensu, nec ille sine eorum consenju aliquid agere debet.

[b] *al.* Primatum Metropolitani Episcopi. [c] *Apost. can.* 34. [d] *al.* sibi assumat.

PEr singulas provincias oportet Episcopos cognoscere Metropolitanum [b] suum; & ipsum Primatûs curam suscipere: nihil autem agere reliquos Episcopos præter eum, secundùm quod antiquitùs à Patribus nostris constitutum continetur in Canone [c]. Propter quod Metropolitanus Episcopus nihil præsumptivè assumat [d] absque consilio ceterorum.

II. *Item* EX CONCILIO ANTIOCHENO, *c.* 9. [an. 341. *in Syria.*]

Sine Metropolitani conscientia extra suam diœcesim nihil agat Episcopus.

[e] *Apost. can.* 34.

PEr singulas Provincias Episcopos singulos [1] scire oportet, Episcopum Metropolitanum, qui præest, curam & solicitudinem totius Provinciæ suscepisse. Propter quod ad [2] Metropolitanam civitatem ab his, qui causas habent [3], concurratur. Quapropter placuit eum, & honore præcellere [4], & nihil ultrà sine ipso reliquos Episcopos agere secundùm antiquum Patrum nostrorum [5] Canonem [e], nisi hoc [6] tantùm, quod unicuique [7] Ecclesiæ per suam diœcesim competit. Unumquemque enim Episcopum oportet habere suæ diœcesis potestatem; ut regat, & gubernet [8] secundùm competentem singulis reverentiam, & providentiam gerat omnis Regionis, quæ sub ipsius est civitate: ita ut etiam ordinare ei Presbyteros, & Diaconos probabili judicio liceat, & de singulis ipsius Regionis causis [9] cum moderatione, & pondere disceptare. Ultrà autem nihil agere permittitur citra Metropolitani Episcopi consentiam *α*: nec Metropolitanus sine ceterorum aliquid gerat consilio Sacerdotum.

¶ CORR. ROM. *α Consentiam.*] Græcè est, δίχα τῆς μητροπολίτου ἐπισκόπου, μηδὲ αὐτὸν ἄνευ τῆς τῶν λοιπῶν γνώμης. Itaque eadem voce γνώμης utitur Canon, tam in consensu Metropolitani, quàm Suffraganeorum. Sed ob multas varietates placuit apponi verba Græca cum versione nova.

Τὸν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἐπισκόπους εἰδέναι χρή, τὸν ἐν τῇ μητροπόλει προεστῶτα ἐπίσκοπον, καὶ τὴν φροντίδα ἀναδέξασθαι πάσης τῆς ἐπαρχίας, διὰ τὸ ἐν τῇ μητροπόλει πανταχόθεν συντρέχειν πάντας τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας. ὅθεν εἶδεξε καὶ τῇ τιμῇ προηγήσασθαι αὐτὸν, μηδὲν τε πράττειν περισσὸν τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἄνευ αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανονίσαντα τῶν πατέρων ἡμῶν κανόνα, ἃ ταῦτα μόνα, ὅσα τῇ ἑκάστου ἐπισκόπου παροικίᾳ, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτὴν χώραις· ἕκαστον γὰρ ἐπίσκοπον ἔχειν τῆς ἑαυτοῦ παροικίας, διοικεῖν τε κατὰ τὸν ἑκάστῳ ἐπιβάλλοσαν ἰσάβειαν, καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πάσης τῆς χώρας τῆς ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἃς καὶ χειροτονεῖν πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ μετὰ κρίσεως ἅπαντα διαλαμβάνειν. πεφαντέρῳ δὲ μηδὲν πράττειν ἐπιχειρεῖν, δίχα τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου, μηδὲ αὐτὸν ἄνευ τῆς τῶν λοιπῶν γνώμης. *id est.* [1] *Singulos.*] V. C. *constitutos.* [2] *Ad.*] V. C. *in.* [3] *Habent.*] Add. V. C. *sine dubio.* [4] *Præcellere.*] 2. V. C. *præire.* [5] *Nostrorum.*] Add. V. C. *qui obtinuit.* [6] *Hoc.*] V. C. *hæc.* [7] *Quod unicuique.*] V. C. *quæ uniuscujusque... competunt.* [8] *Ut regat & gubernet.*] V. C. *ad hanc gubernandam.* [9] *Ipsius regionis causis.*] Desunt in V. C.

NIsi fortè Episcopi ipsi Oeconomos in Ecclesia sua ordinare contemplerint. Unde legitur GRATIAN. „ „

III. IN VII. SYNODO, *c.* 11. [an. 787. *in Bithynia.*]

Metropolitanus constituat Oeconomos, quos Episcopus habere neglexerit.

[g] Ivo, *p.* 5. *c.* 374. Conc. Calched. *c.* 26. *suprà dist.* 89. *quia in quibusdam*, & *infrà* XVI. *q.* 7. *quoniam in quibusdam.*

CUm simus [g] debitores omnes sacras regulas custodire; & eam, quæ dicit in unaquaque Ecclesia Oeconomos esse debere, modis omnibus inviolabilem custodire debemus. Et, si quidem unusquisque Metropolitanus in sua Ecclesia constituerit Oeconomum; benè utique est. Sin autem, ex autoritate propria Constantinopoleos Episcopis licentia est præponendi Oeconomos in ejus Ecclesia. Similiter & Metropolitanis, si Episcopi, qui sub eis sunt, non fategerint Oeconomos statuere in suis Ecclesiis. Idipsum autem servandum est etiam in Monasteriis.

PROBATUR illud idem exemplo Apostoli, qui fornicatorem Corinthium impœnitentem Satanæ tradidit: posteà pœnitentem Ecclesiæ reconciliavit, hoc tantùm scribens Corinthiis in prima [h], & secunda [i] Epistola, ut excommunicato non communicarent, & reconciliato socia charitate copularentur. §. 1. Sed contrà probatur autoritate multorum. Ait enim GRATIAN. [h] 1. *Cor.* 5. [i] 2. *Cor.* 2.

IV. HIGINUS Papa, *Epist.* 1. *c.* 2 [k]. [an. 140. *Romà ad omnes Fideles.*] [k] Et Julius *c.* 4.

Metropolitanus sine Episcoporum consensu, vel præsentia alicujus eorum non audiat causas.

SAlvo in omnibus [l] Romanæ Ecclesiæ privilegio, nullus Metropolitanus absque ceterorum omnium comprovincialium Episcoporum instantia, aliquorum audiat causas [m]: quia irritæ erunt aliter actæ, quàm in conspectu eorum omnium ventilatæ; & ipse, si fecerit, coërceatur à Fratribus. [l] Burch. *l.* 1. *c.* 63. Ivo, *p.* 5. *c.* 99. & 174. [m] *al.* causas eorum.

V. *Item* ANICETUS Papa Episcopis Galliæ, *c.* 1. [fortè an. 171. *Romà in Galliam.*]

De eodem.

[n] *Can. Apost.* 34.

ARchiepiscopus nihil de Episcoporum causis, aut de aliis communibus, juxta statuta Apostolorum [n], absque cunctorum illorum agat consilio; nec ille, nisi quantum ad suas parochias pertinet, sine suo: quoniam tali gaudet concordiâ Altissimus, & gloriatur in membris suis.

VI. *Item* IN EADEM EPISTOLA, *c.* 3. [fortè an. 171. *Romà in Galliam.*]

De eodem.

[o] Polyc. *l.* 2. *tit.* 24. Burch. *l.* 1. *c.* 63. Pann. *l.* 4. *c.* 26.

SI autem [o] aliquis Metropolitanorum inflatus fuerit, & sine omnium comprovincialium præsentia, vel consilio Episcoporum, aut eorum, aut alias causas, (nisi eas tantùm,